

Controlul asupra societății civile din regiunea transnistreană "oficializat"

Organizațiile necomerciale joacă un rol important în dezvoltarea comunităților democratice moderne. Aceste entități ale societății civile, pentru a fi eficiente în activitățile lor, trebuie să beneficieze de un set minim de garanții prevăzute de instrumentele internaționale – devenite standarde pentru fiecare societate democratică. Cu regret, aceste reguli nu sunt funcționale în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

Din 19 mai 2018 au intrat în vigoare noile *reglementări* privind organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană. Potrivit acestor modificări, organizațiile necomerciale locale care primesc fonduri din străinătate nu vor putea desfășura o serie de activități, inclusiv cele ce se referă la promovarea și protecția drepturilor omului.

Așadar, organizațiile necomerciale din regiunea transnistreană cu finanțare din străinătate, vor fi obligate în termen de un an să se conformeze noilor modificări, în caz contrar riscă să fie lichidate, iar membrii organizațiilor ar putea fi sancționați *penal*. [\[1\]](#)

Adoptarea acestui pachet de *legi* este rezultatul unor încercări permanente ale administrației de facto de la Tiraspol, de a ține sub control activitatea organizațiilor societății civile. Or, justificarea adoptării acestui pachet de *legi*, inspirat din practica unor state, este determinată de însăși natura activităților și a formei juridice de organizare a ONG-urilor, care se presupune că ar putea fi activ implicate în procesul de schimbare a puterii în *stat* prin impunerea unor poziții politice străine.

Pachetul menționat a operat modificări în *Legea cu privire la organizațiile necomerciale, Legea cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, Codul penal și civil și Legea cu privire la asociațiile obștești*. Modificările se referă la un control mai riguros și deja oficializat (recunoscut și asumat) al administrației de la Tiraspol, care atentează la libertatea de asociere și de exprimare, dar și la dreptul la viață privată.

Cele mai esențiale modificări reprezintă un atac direct asupra sectorului asociativ din regiune:

- Organizațiile necomerciale care primesc finanțare din străinătate urmează să prezinte *structurilor locale* informații cu privire la mărimea fondurilor primite, sursele de finanțare și date despre utilizarea efectivă a acestora în viitor, iar *organul fiscal* publică aceste informații pe site-ul său oficial sau le direcționează către sursele locale de mass-media. La acest capitol, spre exemplu, Comisia de la Veneția analizând legislația similară din Ungaria a declarat că, publicarea informațiilor persoanelor (fizice sau juridice) care finanțează o organizație necomercială într-un quantum minor este una excesivă și nu e necesară în raport cu standardele dreptului la viața privată prevăzut de art. 8 CEDO. [\[2\]](#)
- Modificările operate se aplică pentru unele organizații necomerciale, dar exclud altele, cum ar fi asociațiile religioase. [\[3\]](#) Excluderea asociațiilor religioase ar putea fi considerată drept una nejustificată și discriminatorie, fapt ce contravine art.14 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.
- Sancțiunile stabilite au un caracter punitiv exagerat și au scopul de a controla sau compromite orice fel de inițiativă socială. Administrația de facto de la Tiraspol poate aplica extrem de ușor cele mai aspre sancțiuni – lichidarea organizației necomerciale [\[4\]](#) și

privarea de libertate a membrilor acesteia pe o perioadă de până la 2 ani.[\[5\]](#)

- Calificativul „organizație necomercială străină” utilizat va crea o impresie în comunitate că aceste organizații ar putea reprezenta un risc pentru societate.
- Noțiunea de *activitate politică* reprezintă un concept larg și mult prea vag. Chiar dacă s-a încercat o descriere a acestei noțiuni, termenii utilizați în acest sens sunt la rândul lor interpretabili, și nu respectă exigențele principiului securității raporturilor juridice. La acest capitol, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a afirmat suficient de clar, că noțiunea de „politic” este foarte vag și poate fi inevitabil obiectul unei interpretări extensive.[\[6\]](#) Ținând cont de interpretabilitatea conceptului de „activitate politică” și de activitățile care sunt excluse din aria de incidență a acestei noțiuni, domeniul drepturilor omului poate fi apreciat ca și activitate politică. Astfel, organizațiile necomerciale care primesc finanțare din exterior și desfășoară activități de promovare și protecție a drepturilor omului ar risca sancțiuni grave.

Din observațiile Asociației Promo-LEX, administrația de facto de la Tiraspol permite sau chiar încurajează activitățile cu caracter umanitar și social în privința unor grupuri de persoane, dar în același timp persecută și intimidează organizațiile care desfășoară activități de promovare și protecție a drepturilor omului.

În contextul în care administrația de la Tiraspol nu oferă fonduri pentru organizațiile necomerciale locale, iar sectorul neguvernamental din regiune este apreciat inclusiv de către comunitatea internațională ca fiind unul rudimentar[\[7\]](#), aceste reglementări reprezintă un obstacol suplimentar în dezvoltarea sectorului asociativ din stânga Nistrului. Modificările

adoptate, nu fac decât să *oficializeze* controlul și presiunea regimului de la Tiraspol asupra societății civile, care în final va determina controlul absolut asupra activității societății civile din regiune.

Astfel, autoritățile constituționale și societatea civilă de pe ambele maluri ale Nistrului ar trebui să insiste asupra unui set minim de garanții pentru libertatea și activitatea independentă a organizațiilor societății civile în acest teritoriu. În schimb, partenerii internaționali și organizațiile internaționale relevante ar trebui să încurajeze astfel de eforturi ale autorităților și ONG-urilor pentru a contribui la rezolvarea numeroaselor probleme și fenomene ce țin de violarea drepturilor omului pe de o parte și lipsa unor mecanisme eficiente de monitorizare și apărare a lor, pe de altă parte.

[1] art. 42 alin. (4) din Legea cu privire la organizațiile necomerciale,
<http://president.gospmr.org/pravovye-akty/zakoni/zakon-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki-o-nekommercheskih-organizatsiyah-.html>

[2] Pct. 53 din Opinia Comisiei de la Veneția din 20 iunie 2017 în privința Proiectului de lege privind transparența organizațiilor care primesc finanțare din străinătate (Ungaria)

[3] art. 1 alin. (6) Legea cu privire la organizațiile necomerciale,
<http://president.gospmr.org/pravovye-akty/zakoni/zakon-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki-o-nekommercheskih-organizatsiyah-.html>

[4] art. 22 Legea cu privire la organizațiile necomerciale,
<http://president.gospmr.org/pravovye-akty/zakoni/zakon-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki-o-nekommercheskih-organizatsiyah-.html>

[5] art. 237 din Codul penal,
<http://pravopmr.ru/View.aspx?id=sq%2b78%2fnZoCf5bprrtdnaMBg%3d%3d>

[6] ECtHR, *Zhechev v. Bulgaria*, Application No. 57045/00, Judgment of 21 June 2007, par. 55.

[7] sectorul asociativ din regiunea transnistreană a primit 2
din 12 puncte maxime,
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2017/transnistria>